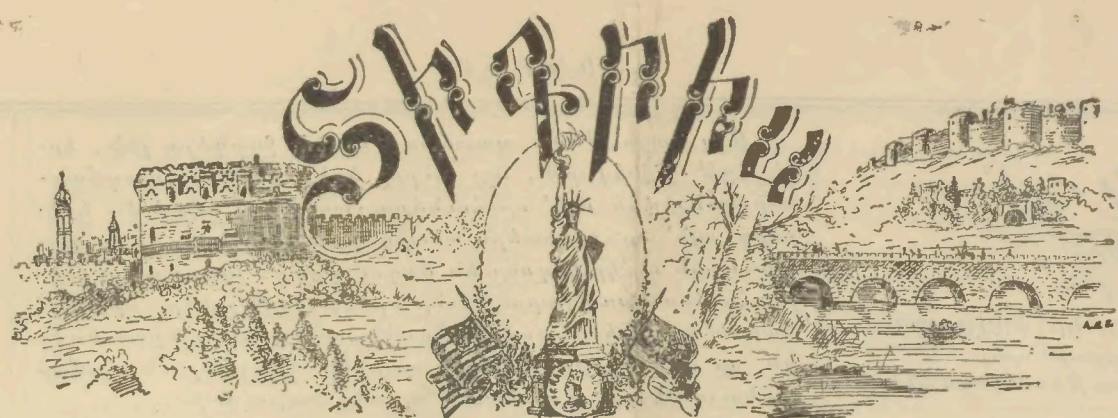

THE
DICKRIS PUBLISHING CO.
NEW YORK CITY.

ՏԵԳՐԻՍԻ ՍԻՆՆԱԿԵՐԸ ԲԱՑ
ԵՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԱՌՋԵՒՆ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ԱՂԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բ. ՏՄԻՒ, ԹԻՒ 74

ՆԻՒ ԵՈՐԲ, ՇԱՐԱԹ, ԱՊՐԻԼ 8 1899

ԳԻՆ 3 ՍԵՆԹ

ՁԵՅԹՈՒՆԻ ՀԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Տխար թաղապետական շարժումն մէջ ստացած է Պոսթոնէն § 208.66, Ղազար Սարգսիսեանէ՝ երկու տարար խոյ զրկած է, միևնոյն ճամբով՝ 100 անգղիական սոխի:

Բ Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Ձեռք գրուել այս անգամ որ շարանձիւր ձեռքն էր որ կրակը սուտ «Օսմանեան մեծապետն ամեն» որ կրկին հրդեհ տեւեր կը վառի: Տեսնենք նորէն եւրոպական հրդեհները պիտի հասնին հրդեհը մարտու: Կերի թէ այս հրդեհը խօսքով մարտիկը չունի:

Պուլիարիոյ և Թիւրքիոյ սահմանադրութիւն վրայ մեծ ընդհարում մը տեղի ունեցր է Թիւրք ու Պուլիար սահմանադրական զինուորներու մէջ: Առաջին յարձակումն Թիւրքերը գործեր են՝ Պուլիարիոյ կողմէն կարեւոր դերը մը գրաւելու համար: Պուլիար գաւազը քրոնոր է եղեր, սակայն զինեալ զիւրազիններ օգնութեան կը հասնին և կրիւր կը տան շորս ժամ: Երկու կողմէն վիրաւորներու ու մեռելներ կան:

Այս առթիւ Լոնտոնի «Փալ Մալ կազմէրին Մահկոտնիոյ թղթակիցը հետեւեալը հետագրած է: «Օսման հետեւեալներ շին կրնար յաղաղ ընդ երկար: Բոլոր երկրը զինուած է, և իրերը դէպք ընդհանուր յեղափոխութեան կրիւթան. ժողովուրդը անձկանք կուտայ պատահելիքներուն: Երկիրը իրապէս պաշարման վիճակի մէջ է. Թիւրք զօրքեր կը թափառին ամենէն աւելի վրդովեալ գաւառներուն մէջ, և օժանդակ գաւազեր գորու վրայ են: Օսմանցիներն օգի իրան կը պատրաստուին, զի կը խորհին որ այս խառնակութիւններուն տակը Պուլիարիոյ է և Պուլիարիոյ ալ կոնստիլ կը կենայ Ռուսիո: Սեղծ Օսմանցիներ (1) և այդ ամենուն ալ տակը կը կենայ ձեր կոյր իսրայր, ձեր կործանարար հրաբուրդին կրակի ծովը. ձեր վատ սիրտը, վատ կենսքը և վատ քաղաքականութիւնը: —Փրլիպան կը զինեմէն հետեւեալ պաշտօնական շատ կարեւոր հետագիրը կայ գորավար Օթլիպէն:

«Ներկայ շրջանը կը ցուցնէ թէ՛ ապստամբ կառավարութիւնը շատ վտանգալի կացութեան մէջ է. իւր բանակը յաղթուած, յուսահատած ու ցրուած, յեղափոխականները կը ձգեն տուններին կերթան, և ամերիկեան պաշտպանութեան կը ցանկան:

—Կրուի թէ Ձեռնըկեցութեան օրակարգը երեք գլխաւոր մաս պիտի ունենայ: Ա. Որոշել պետութիւններու զինուորական և սպառազինական ուժերուն շտիբը: Բ. Հարստուել միջազգային իրաւաբար ժողով մը: Գ. Զրազիլ ազգայնական կամ արենակցական խնդիրներով:

—Ս. Պապին վիճակը ծանրացած է շատ. անցեալ օր կըսուէր թէ կաթիլիկ եկեղեցւոյ գլուխը վախճանած է արդէն, բայց վերջի հետագրերը հերքեցին այս լուր: Սակայն Լոնտոնէն եկած Ապրիլ 4 թուով ուրիշ հետագրեր մը կ'ըսէ թէ նորս վիճակ խիստ ծանրացած է այժմ: Կարախալ Բամփոյա՝ վատիկանի արտաքին գործոց պաշտօնէնայն՝ այս լուր կը ջանայ գաղտնի պահել՝ քաղաքական պատճառներու համար:

—Ֆրիլիբան կը զինեմէն մէջ ամերիկացիք, ինչ որ ընտան էր, վերջի հարուածը առին յեղափոխականաց: Մալթոզ՝ արշակազարտի մայրաքաղաքը գրաւուած է արդէն ու թշնամի ցիր ու ցան եղած: Այլուր նախա սպասարաններ է մերձակայ քաղաքի մը մէջ, ուր կը յուսայ նորէն ընդմիջմանալ Էնքըլ Սամի զօրութեան առջև:

—Ֆրիլիբան ամերիկեան գործարարները յանուն նախագահին և Միացեալ Նահանգաց ժողովրդին՝ յայտարարութիւն մը ցրուեցին անգլացի ժողովրդին ուղեւալ, սրով Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւն իր գեղիչը ստանալու տակ՝ կենաց, ընչից և պատուոյ ազատութիւն ու պաշտօնութիւն կը խոստանայ անգլացւոյ:

—Տեսնենք Օրէնդրական մարմինն նոր յանձնարումը մը կարգեց քաղաքիս կառավարութեան ալիքայլ ծրագրեր քննելու պաշտօնով: Այս յանձնարումը գործի կը ձեռնարկէ այս շարժում, և կըսուի թէ իր առաջին քննութիւնն ստանալու թեմէն պիտի սկսի: Ընթացիկը գրեական թերթի մէջ այս նոր յանձնարումը կ'էջնայ: Բայց յանձնարումը կրկին մէջ է, միայն սա տարբերութեամբ որ այս անգամ հանրապետականը պիտի աշխատին թամանի շօլի գեղով մեծութեան գէ՛մ գրական պայայցանքներ գտնել: զի առջի անգամ անյաջող էին իրենց ձեռնարկին մէջ: Միևնոյն ատեն թամանի կըսէ թէ՛ ինքը ո՛ր է երկրի շունի այս քննութիւնէն, և կը հաւատայ թէ Փալթ՝ Հանրապետականացի կառավարը՝ պիտի ջանայ արգելիքներ յարուցանել այս յանձնարումին առջև, որպէս զի իրենց եղծումներն ծածկուած մնան: Բայց յանձնարումը կը պնդէ թէ՛ առանց կառավարութեան խորութեանց՝ անաչառ պիտի ըլլայ իրեն քննութեան մէջ:

ԹԱՆԳՄԱՐԱՆԻ ՀԱՆԴԵՍԸ

Հ. Ե. Թանգարանի Միութիւնն իր Յրդ տարեգործի հանդէսն ըրտանցեալ Շաբաթ երեկոյ Կրամբրոի Հայկոյում որակին մէջ: Երկու ազգայնոց խումբն բազմութիւն մը եկած էր պատուել ու քաջալերել այս հանգէսը, որ իր տեսակին մէջ խիստ գունացուցիչ ու հրահանգիչ եղաւ: Ամերիկայի Կրամբրոյի անդամներու կատարելագործութիւնն իրստ գունացուցիչ ու հրահանգիչ եղան: Դերասաններն բաւական այգի կատարեցին իրենց դերերն: Տեղ. Արշակունի խօսեցով՝ շնորհ թանգարանի կարեւորութեան վրայ ու հրահանգիչ ժողովուրդը քաջալերել Գրագարանը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ Ի ՉԸԼՍԻ

Չըստի մէջ Հնչակեան մասնաճիւղը հրապարակային ժողով մ'ունեցաւ, որուն մէջ խօսեցան Տիւրք Միացեալ Յովհաննէսեան և Գ. Չիլճեան. առաջինը ցուցուց թէ գրամատչեան խորամանկ կարգադրութիւններով ինչպէս կը զրկուի կը ճնշուի և կ'ըստիկանայ ազգաս դասակարգը, և թէ ինչպէս վերջինս պարտի գիտակցութեան գալ, կազմակերպուիլ և իր ազատութեանը ձգտիլ: Երկրորդը՝ որ նաև վերջին ատենախօսն էր, խօսեցաւ Հայոց յեղափոխական անցեալ և ներկայ քաղաքականութիւններուն վրայ: շատ որոշ կերպով ցուցուց անցեալին սրբալիները և անոնցմէ ճառագայթուած լուսովը երեան եկած փորձառութեան ապահով ճամբան: Ըստ թէ մեզի համար շատ յուսադրիչ պարագայ է այն՝ որ մեր գաւառի հակառակորդ կենալով մեր աղէտներուն պատճառ եղող պետութիւններն ալ նոյնպէս իրենց սխալը կը ճանշան, կը խոստովանին և ուղղուիլ կու գին: Մեր անոնք ուղղուի իրենց ընթացքը՝ մեր արդէն ճամբոյ կը ինչ մեզի գալու: Ուղղեմք մեր սխալը և գործենք՝ վտահանելով թէ ազգերու հաւատքը անգափոխած է բանակալութեանը լեւեները՝ անոնց կուրծքին վրայէն ծովը նետելով գայեան, և անոնց ազատ շունջ անեմ ստուած է: Ձեցուցնենք թէ կը գործենք, բայց գործենք. թող ուրիշներուն առջև անտարբեր երեանք, սակայն մեր իրդճին առջև պարտաճանաչ ըլլանք:

ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀՍՄՍՐ ՀԱՆԴԵՍ ՊՕՍԹՈՆԻ ՄԵՋ

Տեղւոյ Հայ Բողոքականոց կողմանէ հանդէս մը արուեստային կերպի երեկոյ, և անխորտակեան օգի յորինուած համար՝ այնպէս անօրինուած էր. որ հասցիին երկու հինգերորդը Բողոքական որբերուն, և երեք հինգերորդը Լուսաւորչական որբերու զրկուի:

Տեղական նուագաժողով խումբ մը պարբերաբար զեղեցիկ կտորներ կը նուագէր: Ամերիկացի օրիորդ մը անգլիկերէն արտասանութիւն մը ըրաւ: Փրօֆ. Մեյքըն՝ իրեն յատուկ սոճով՝ կարգ մը բարոյական խրատներ խօսեցաւ: Պատ. Նաթ. Բաղէշի ամերիկեան միտինարը, որ յիշեալ քաղաքին մէջ ծնած և սնած է, ու կըզգայ և կ'ապրի իրեն Հայ մը — փափաքելի էր որ բողոքական Հայ քարոզիչներէն շատեր անոր չափ հայկական զգացում և պարտաճանաչութիւն ունենային — որը Թիւրք կառավարութիւնը բռնութեամբ արտաքսած է Հայաստանէն, խօսեցաւ Հայաստանի ներկայ կացութեան վրայ, պատկերացուց անոր ողորմական վիճակը, խիստ սրտառուչ կերպով ներկայացուց Հայաստանի որբերուն կացութիւնը. ըսաւ որ անոնց-

մէ շատեր կը թրքանան և պիտի թրքանան՝ եթէ Գրիտանիցի կողմանէ չի խնամուին. և զօրաւոր ուղերձ մ'ըրաւ Հայոց հայրենասիրութեան՝ ըսելով թէ՛ պարտինք մեր երկրորդական ծախքերը խնայել և զանոնք յատկացունել որբերուն: Մեր սիրտն ուրախութեամբ կը լեցուի երբ կը տեսնենք այսպէս հայացած ամերիկացիներ:

Պատ. Ս. Պէննէսեան խօսեցաւ Բնութեան հրանալի օրէնքներուն վրայ. թէ ինչպէս Արևը, Լուսինը, աստղերը և երկիրը ոչինչի վրայ կը թաւալին, ինչ սքանչելի ներդաշնակութիւն կը տիրէ ամեն կողմ՝ ձեռքողական օրինակ շնորհիւ. ըսաւ նաև թէ՛ բարոյական կեանքին մէջ ալ ձեռողական օրէնքը սէրն է. ուստի սիրենք: Պատուելին շատ յաջող էր իր նկարագրութիւններուն մէջ, և երբէք օգը ծնուած չի պիտի համարուէր՝ եթէ ըսէր թէ ինչը սիրենք: Արժ. Մաշկոյ վարդապետ պատահաբար հոն գտնուելով՝ հրաւիրուեցաւ խօսելու: Մեր երիտասարդ վարդապետը կերակ թէ կը մտնայ «քաղաքավարութիւնը» երբ պարտականութեան ճանքը կը լսուտարի Պատ. Պէննէսեանի զօրաւոր հանգիմանութիւն մը ուղղեց, և ըսաւ ալ առաւ քաղց. որ միջոցն հազարաւոր որբեր ունինք, Հայ ժողովուրդն անօթութեան կը մեռնի, յեղափոխական պատրաստութեանց կու չը կայ, և այս հայկական կրակոտ հարցերուն առջև՝ պատուելին եւր Արևին և աստղերուն վրայ կը խօսի՝ «սիրենք» կը հետեւեալ, սակայն չը տեսնենք, չը ցուցնենք, չը յատկացուենք թէ՛ ինչը սիրելու ենք, ինչ ունինք սիրելիք, ինչ ունինք ընելիք, ինչ ունինք զոհելիք: Վարդապետը շատ աղքատ կերպով հարուածեց հայերուն առհասարակ անտարբերութիւնը, և կոչու մ'ըրաւ օգնութեան ձեռք կարկառելու մեր հոգեվարք Հայրենիքին:

Հանգիստականները դժբաղդաբար շատ քիչ էին: Երբ մեր ազգակից բողոքական քարոզիչներն ալ պիտի ունենան ազգային զգացումներու և ու եփը, որ ատեն մասերին դենն աղբին ցաւերուն, աղբին վէրքերուն վրայ, դարմանը մասան, դարմանը խօսին: Ապրիլ 2 ԱՂՍԹՍՆ

Ա Ղ Դ

Վաղը Մեծի Պատարի կիրակի լինելով՝ «Արևագալի» արարողութիւն պիտի կատարուի Ս. Ոսկերեան եկեղեցւոյ մէջ: Արժ. Սաք Վարդապետ քարոզ պիտի խօսի նիւթ ունենալով՝ «Բայց Որդի Մարդայ եկեալ գաւառից» արդեօք հաւատա յերկրի:

—Քաղաքիս Հայ Երի. Որբանամ ընկերութիւնը ընդհանուր անդամական ժողով պիտի ունենայ յառաջկայ Կիրարի 9 Ապրիլ, կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ Յիւն Ս. Ոսկերեան եկեղեցւոյ սրահին մէջ: Ի Դիմաց Հայ Երի. Որբի. Ընկ.

